

Renata Nesterowicz

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnobrzegu
Uniwersytet Rzeszowski

**ZNACZENIE BADAŃ ANALITYCZNYCH KOSZTÓW
W PRZEDSIĘBIORSTWIE**

Streszczenie: Rozwój gospodarki rynkowej w Polsce przyczynił się do naturalnego wzrostu konkurencyjności. Sytuacja ta stworzyła potrzebę szybkiej reakcji na dynamiczne zmiany w otoczeniu przedsiębiorstw, a tym samym wymusiła konieczność podejmowania trafnych i szybkich decyzji. Podejmowanie takich decyzji wymaga stałego dopływu rzetelnych i kompleksowych informacji, które mogą być dostarczane dzięki badaniom analitycznym kosztów prowadzonych w przedsiębiorstwie.

Słowa kluczowe: koszty, rachunek zysków i strat, przedsiębiorstwo

1. Wstęp

Szerokie wykorzystanie rachunkowości w procesie zarządzania jednostkami gospodarczymi jest istotnym czynnikiem charakteryzującym rynkowy sposób gospodarowania [Micherda 2003, s. 5]. Koszty stanowią niezmiernie istotny element w gospodarce rynkowej i są ważnym instrumentem w zarządzaniu i kierowaniu jednostką gospodarczą. „Przez koszty i ich wnikliwą analizę można w sposób efektywny wpływać na kształtowanie się wielkości wyniku finansowego danej jednostki, a tym samym na końcowy rezultat jej działalności, czyli uzyskanie odpowiedniego zysku” [Niemczyk 2002, s. 4].

„Koszty stanowiły zawsze punkt wyjścia w myśleniu ekonomicznym, w każdym typie podmiotów gospodarujących, jak człowiek, gospodarstwo domowe, instytucja rozumiana – w sensie prakseologicznym – czy kraj. Przyjmuje się założenie, że koszty są niezależną od świadomości i ludzkiej woli kategorią obiektywną [Lange 1974], tworzą się przy realizowaniu działań, a ich obraz – rozumiany jako informacja o kosztach wyrażona liczbowo – jest taki, jak szeroko ujmują to zjawisko różnego rodzaju teoretyczne i praktyczne modele (rachunki kosztów)” [*Rachunek...* 2003, s. 58].

Ustawa o rachunkowości nie określa konkretnych zasad co do sposobu ewidencji kosztów, ich rozliczania, kalkulacji itp., pozostawiając jednostkom dość dużą dowolność rozwiązań w tym zakresie. Przedsiębiorstwo, ustalając dokumentację opisującą przyjęte przez nie zasady (politykę) rachunkowości, powinno również

określić zasady rachunku kosztów, jakie mają obowiązywać, uwzględniając specyfikę działalności oraz wymogi ustawy o rachunkowości dotyczące wyceny składników majątkowych [Ustawa]. Prawidłowa organizacja rachunku kosztów pełni ważne funkcje kontrolne i analityczne wewnątrz przedsiębiorstwa oraz stanowi narzędzie wspomagania kierownictwa w procesie zarządzania. Rachunek kosztów powinien dostarczać danych liczbowych w przekrojach przydatnych w danej jednostce na potrzeby analizy i oceny wyników prowadzonej działalności gospodarczej. Od poziomu kosztów i wartości sprzedaży zależy wynik (zysk lub strata) ze sprzedaży, tj. podstawowej działalności operacyjnej. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie znaczenia badań analitycznych kosztów w praktyce przedsiębiorstw.

2. Istota i zakres rachunku kosztów stosowanych w przedsiębiorstwie

Z definicji kosztów wynika, że są one złożoną kategorią ekonomiczną, obejmującą wiele różnorodnych grup i pozycji. Rozpatrywanie kosztów globalnych poniesionych przez jednostkę nie daje możliwości analitycznych, informacyjnych i kontrolnych wewnętrznej ich struktury. W celu otrzymania dokładnych danych potrzebnych do kierowania przedsiębiorstwem stosuje się dość powszechnie rachunek kosztów.

Rachunek kosztów jest systemem objaśniającym powstawanie kosztów w podmiotach mikroekonomicznych nastawionych na zysk. System ten dostarcza obecnie informacji o kosztach, przychodach i wynikach. Metody pomiaru kosztów, zasady ich podziału oraz metody wyceny, podobnie jak określanie funkcji kosztów i przychodów pozwalają na stwierdzenie, że rachunek kosztów i wyników jest zorganizowanym systemem.

Zadania systemu rachunku kosztów dzielą się na wewnętrzne i zewnętrzne. Zadania wewnętrzne polegają na przygotowaniu istotnych informacji dla procesów planowania i kontroli w możliwie krótkim czasie. Zadania zewnętrzne wynikają z funkcji dokumentacyjnej rachunkowości finansowej. Tutaj system rachunku kosztów i wyników ma na celu dostarczenie informacji niezbędnych do sporządzania sprawozdawczości zewnętrznej, wymaganej przez regulacje prawne rachunkowości i podatkowe. Koszty jednostki gospodarczej, ze względu na ich różnorodny charakter, można podzielić na grupy o pewnych cechach wspólnych. Klasyfikacja kosztów oznacza podział wszystkich kosztów jednostki gospodarczej na elementy składowe i grupowanie ich wg określonych kryteriów klasyfikacyjnych. Takie uporządkowanie kosztów umożliwia poznanie ich struktury oraz stanowi podstawę budowy rachunku kosztów [Micherda 2003, s. 15].

Jednakże punktem wyjścia dalszych podziałów jest rozgraniczenie kosztów ze względu na charakter działalności, i tak wyodrębnić można w ten sposób: koszty działalności operacyjnej, pozostałe koszty operacyjne, koszty finansowe.

„Przedmiotem zainteresowania rachunku kosztów są koszty działalności operacyjnej [...]. Zważywszy na rolę w procesie zarządzania należy zwrócić szczególną uwagę na niektóre ich podziały” [*Rachunkowość...* 1997, s. 42].

Kryteria klasyfikacyjne kosztów jednostki gospodarczej mogą być następujące:

- rodzaj zużytych zasobów,
- wewnętrzna struktura kosztów,
- powiązanie kosztów z procesem działalności,
- obszary działalności jednostki gospodarczej,
- funkcje realizowane w procesie działalności,
- miejsce powstawania kosztów,
- stopień reagowania kosztów na rozmiary prowadzonej działalności gospodarczej.

Wewnętrzna struktura kosztów – jako następne kryterium ich klasyfikacji – pozwala je podzielić na koszty proste i koszty złożone. Powiązanie kosztów z procesem działalności stanowi kryterium, wg którego koszty jednostki gospodarczej możemy podzielić na podstawowe i ogólne. Zróżnicowanie obszarów działalności jednostki gospodarczej jest przesłanką do coraz częściej stosowanego wyodrębnienia kosztów działalności: operacyjnej, inwestycyjnej oraz finansowej. Klasyfikując koszty pod względem funkcji, które realizuje jednostka gospodarcza w procesie działalności, wyróżnimy koszty;

- funkcji podstawowej,
- zaopatrzenia,
- sprzedaży,
- zarządu.

Odnoszenia kosztów na miejsca powstawania lub nośniki dzieli koszty na bezpośrednie i pośrednie. Uwzględniając stopień reakcji kosztów na wielkość prowadzonej działalności, możemy wyróżnić koszty zmienne, zależne od rozmiarów działalności, oraz stałe, niezależne od rozmiarów działalności. Podział ten ma duże znaczenie dla analizy i prognozowania kosztów.

Przeprowadzona klasyfikacja kosztów działalności jednostki wg powyższych kryteriów, choć nie ujmuje całej złożoności ich struktury, ma jednak istotne znaczenie przy budowie rachunku kosztów.

Dość istotnym kryterium klasyfikacji kosztów, o którym warto jeszcze wspomnieć, jest ich związek z osiąganymi przychodami. Uwzględniając to kryterium, rozróżnia się koszty uzyskania przychodu i koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów. Podział ten decyduje o wysokości dochodu, a tym samym o wysokości podatku dochodowego. Jest podziałem w wysokim stopniu umownym, zależnym od zmieniających się przepisów w zakresie podatku dochodowego [Sawicki 2000, s. 83].

3. Badania analityczne kosztów w analizowanej spółce

Opisane wyżej układy ewidencji kosztów są znakomitym źródłem danych do badań analitycznych kosztów w wielu płaszczyznach.

Do oceny ogólnej dynamiki i struktury kosztów działalności wykorzystuje się układ rodzajowy ewidencji kosztów, obejmujący jedynie koszty zwykłej działalności operacyjnej, niezależnie od celu i miejsca ich poniesienia. Badanie kosztów w układzie rodzajowym ma charakter oceny wstępnej kształtowania się kosztów. Ustalenie i badanie dynamiki kosztów przeprowadza się w celu określenia tendencji zmian w całkowitych kosztach rodzajowych oraz w poszczególnych pozycjach kosztów.

Na podstawie danych źródłowych dokonano oceny – metodą statystyczną z wykorzystaniem wskaźników o podstawie zmiennej – dynamiki kosztów działalności spółki ROMEX za lata 2006–2008, co przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Dynamika kosztów rodzajowych spółki ROMEX w latach 2006–2008

Lp.	Wyszczególnienie	Wskaźniki dynamiki (%)	
		2007/2006	2008/2007
1	Zużycie materiałów i energii	198,29	56,83
2	Usługi obce	55,97	113,28
3	Podatki i opłaty	169,71	94,22
4	Wynagrodzenia	82,88	108,60
5	Ubezpieczenia społeczne i inne	84,28	103,78
6	Amortyzacja	101,01	81,15
7	Pozostałe koszty	142,56	87,05
8	Razem koszty rodzajowe	73,85	103,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze spółki ROMEX.

Na podstawie powyższych ustaleń można stwierdzić, że ogólna suma kosztów w układzie rodzajowym w 2007 r. zmalała w porównaniu do roku 2006 o 26,15%, natomiast w 2008 r. zwiększyła się o 3,21% w stosunku do 2007 r. W pierwszym z porównywanych okresów największym wzrostem względnym i bezwzględnym wyróżniły się koszty materiałów i energii – prawie dwukrotnym. Wzrost kosztów podatków i opłat oraz pozostałych kosztów nie zwiększył się znacząco. Na uwagę zasługuje znaczne zmniejszenie się w 2007 r. kosztów usług obcych, które obniżyły się o 45%, w porównaniu do sytuacji w 2006 r. Wiązało się to ze zmianą polityki handlowej jednego z głównych kontrahentów spółki, polegającą na tym, że towary dostarczano transportem dostawcy, a koszt tej usługi był już wliczony w cenę sprzedaży, co spowodowało zmniejszenie zapotrzebowania na usługi obce.

W drugim z porównywanych okresów wzrosły nieznacznie koszty usług obcych i wynagrodzeń, obniżyły się natomiast koszty zużycia materiałów i energii o blisko 45%.

Wyliczone wskaźniki dynamiki mają niewielkie znaczenie, jeśli są pozostawione samym sobie. W celu dokonania poprawnej oceny ich znaczenia porównano dy-

namikę kosztów ze współczynnikami zmian wielkości działalności operacyjnej, tj. z przychodami ze sprzedaży. Dla lepszego zobrazowania zastosowano metodę statystyczną z wykorzystaniem wskaźników o podstawie stałej, gdzie rokiem bazowym jest rok 2006.

Tabela 2. Dynamika kosztów rodzajowych w porównaniu z dynamiką przychodów w latach 2006–2008 w spółce ROMEX

Lp.	Wyszczególnienie	Wskaźniki dynamiki (%)	
		2007/2006	2008/2006
1	Koszty	73,85	76,5
2	Przychody	103,0	65,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze spółki ROMEX.

Z powyższego zestawienia wynika, że w pierwszym porównywanym okresie sytuacja ekonomiczna spółki przedstawiała się bardzo korzystnie. Przy 26-procentowym spadku poziomu kosztów, przychody utrzymały się na niezmiennym poziomie z lekką tendencją wzrostową. W następnym roku koszty działalności utrzymały się na bardzo zbliżonym poziomie, natomiast przychody zmalały o 1/3 wartości bazowej (2006 r.). Sytuacja taka wymagała porównania przychodów uzyskanych ze sprzedaży w poszczególnych latach z odpowiednimi kosztami własnymi, powiększonymi o wartość towarów w cenie zakupu. Źródłem danych do tej analizy był rachunek zysków i strat.

Aby otrzymać pełny obraz kształtowania się kosztów na tym etapie badań, wykonano analizę struktury kosztów, której zadaniem była ocena proporcji między różnymi składnikami kosztów rodzajowych. Wyniki analizy struktury ukierunkują badania szczegółowe zgodnie z założeniami metody dedukcyjnej badań analitycznych, co zaprezentowano poniżej w tabeli 3.

Tabela 3. Struktura kosztów rodzajowych w spółce ROMEX w latach 2006–2008

Lp.	Wyszczególnienie	Struktura kosztów (%)		
		Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
1	Zużycie materiałów i energii	3,64	9,77	5,38
2	Usługi obce	56,85	43,09	47,29
3	Podatki i opłaty	0,85	1,92	1,75
4	Wynagrodzenia	27,30	30,64	32,24
5	Ubezpieczenia społeczne i inne	6,97	7,96	8,01
6	Amortyzacja	3,32	4,55	3,58
7	Pozostałe koszty	1,07	2,07	1,75
8	Razem koszty rodzajowe	100,00	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze spółki ROMEX.

Największy udział w strukturze kosztów wg rodzajów mają usługi obce, stanowiące od 43,09 do 56,85%. Tak wysoki wskaźnik udziału tych kosztów ma istotne znaczenie dla obniżenia poziomu ogółu kosztów w układzie rodzajowym. Drugą grupę w strukturze kosztów stanowią wynagrodzenia. Ich udział w całym badanym okresie kształtował się na zbliżonym poziomie, mimo że w 2007 r. podwyższono płace średnio o 30%. Sytuację taką można ocenić jako pozytywną dla badanej spółki. Pozostałe składniki kosztów mają znikomy udział w strukturze rodzajowej i nie wpływają znacząco na ogólny poziom kosztów.

Przeprowadzona analiza kosztów rodzajowych dostarczyła informacji na temat kosztów działalności operacyjnej w ujęciu ogólnym. Do głębszej analizy przyczynowo-skutkowej wykorzystuje się w firmie układ kalkulacyjny kosztów, którego zadaniem jest ich grupowanie, umożliwiające ocenę poziomu i struktury kosztów przedmiotu kalkulacji. W spółce ROMEX koszty w układzie kalkulacyjnym pogrupowane są wg branż, a więc analizie podlegają koszty obciążające poszczególne branże w zestawieniu z przychodami, jakie one uzyskują. W ten sposób można stwierdzić, które branże oraz w jakim stopniu przyczyniają się do osiąganego przez spółkę zysku. Oprócz kosztów bezpośrednich wyodrębniono również koszty działalności pomocniczej oraz ogólnego zarządu. Poniżej przedstawiono strukturę kosztów w układzie kalkulacyjnym w kolejnych latach badanego okresu.

Tabela 4. Struktura kosztów działalności operacyjnej w układzie kalkulacyjnym w spółce ROMEX w latach 2006–2008

Lp.	Wyszczególnienie	Struktura kosztów (%)		
		Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
1	Dystrybucja – A	60,07	62,58	63,07
2	Cement luz – B	25,58	23,58	23,68
3	Chemia organika – C	4,33	1,76	5,28
4	Chemia silikony – D	10,02	2,06	5,78
5	Wyroby hutnicze – E	–	10,02	2,19
	Razem koszty	100,00	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze spółki ROMEX.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że zdecydowana większość kosztów przypada na branżę Dystrybucja – A. Koszty tej branży stanowią 60–63% ogółu kosztów w kolejnych trzech latach. W pozostałych branżach koszty ogólnego zarządu kształtowały się na podobnym poziomie jak w branży Dystrybucja – A. Ważnym elementem analizy kosztów na tym etapie jest określenie, jaki udział mają koszty bezpośrednie i pośrednie w całkowitych kosztach własnych.

Tabela 5. Wartość kosztów bezpośrednich wg branż działalności spółki ROMEX w latach 2006–2008

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość kosztów (zł)		
		Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
1	Dystrybucja – A	529 215,82	260 172,56	289 461,93
2	Cement luz – B	251 567,50	108 568,99	114 905,69
3	Chemia organika – C	39 528,67	8 087,15	45 849,67
4	Chemia silikony – D	84 084,01	20 044,47	47 867,04
5	Wyroby hutnicze – E	–	52 142,30	13 521,39
	Razem koszty	904 394,00	449 015,47	511 605

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze spółki ROMEX.

Tabela 6. Wartość kosztów pośrednich wg branż działalności spółki ROMEX w latach 2006–2008

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość kosztów (zł)		
		Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
1	Dystrybucja – A	50 511,63	26 991,02	23 610,16
2	Cement luz – B	4 319,65	3 598,18	4 537,29
3	Chemia organika – C	3 237,04	268,54	479,83
4	Chemia silikony – D	8 634,03	534,85	955,23
5	Wyroby hutnicze – E	–	306,47	–
	Razem koszty	66 702,35	31 699,06	29 582,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze spółki ROMEX.

Tabela 7. Wartość kosztów ogólnego zarządu wg branż działalności spółki ROMEX w latach 2006–2008

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość kosztów (zł)		
		Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
1	Dystrybucja – A	287 967,83	372 833,76	353 888,17
2	Cement luz – B	112 443,55	136 583,30	139 330,90
3	Chemia organika – C	19 436,71	10 201,09	21 891,01
4	Chemia silikony – D	51 330,41	11 487,56	11 727,63
5	Wyroby hutnicze – E	–	53 254,36	31 236,17
	Razem koszty	471 178,50	584 360,07	558 073,88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze spółki ROMEX.

Z przedstawionych zestawień – z podziałem na koszty bezpośrednie, pośrednie i ogólnego zarządu – wynika, że w całym badanym okresie koszty pośrednie stanowiły niewielką część ogólnych kosztów spółki.

Natomiast koszty bezpośrednie w 2006 r. były dwukrotnie wyższe od kosztów ogólnego zarządu. W następnych latach proporcje tych dwóch typów kosztów zmieniły się niekorzystnie.

Dynamika kosztów przedstawiona jest na tle dynamiki przychodów. Widać tutaj wyraźnie, że koszty w ujęciu ogólnym, jakby „nie nadążały” za spadkiem przychodów, a porównując to do zjawisk fizycznych można stwierdzić, że koszty, a zwłaszcza ogólnego zarządu, charakteryzują się dużym momentem bezwładności.

Tabela 8. Dynamika kosztów bezpośrednich, pośrednich i ogólnego zarządu w porównaniu z dynamiką przychodów w latach 2006–2008 w spółce ROMEX

Lp.	Wyszczególnienie	Wskaźniki dynamiki (%)	
		2007/2006	2008/2006
1	Koszty bezpośrednie	48,5	55,2
2	Koszty pośrednie	50,4	47,1
3	Koszty ogólnego zarządu	124,0	101,8
4	Przychody ze sprzedaży	103,0	65,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze spółki ROMEX.

Tabela 9. Koszty, przychody i wynik na poszczególnych branżach w Spółce ROMEX w latach 2006–2008

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość elementu w latach:		
		2006	2007	2008
	2	3	4	5
I	Dystrybucja – A			
1	Koszty bezpośrednie	529 215,82	260 172,56	289 461,93
2	Koszty pośrednie	50 511,63	26 991,02	23 610,16
3	Koszty ogólnego zarządu	287 967,83	372 833,76	353 888,17
4	Wartość towaru w c. zak.	10 738 642,96	5 449 871,20	4 32 160,82
5	Przychody ze sprzedaży	11 808 278,29	5 948 736,25	5 019 237,83
6	Zysk/strata na sprzedaży	201 940,05	-161 132,29	23 116,75
II	Cement luz – B			
1	Koszty bezpośrednie	251 567,50	108 568,99	114 905,69
2	Koszty pośrednie	4319,65	3 598,18	4 537,29
3	Koszty ogólnego zarządu	112 443,55	136 583,30	139 330,90

1	2	3	4	5
4	Wartość towaru w c. zak.	3 108 147,04	913 334,15	695 118,78
5	Przychody ze sprzedaży	3 414 826,70	1 053 754,65	994 156,97
6	Zysk/strata na sprzedaży	-61 651,04	-108 329,97	40 264,31
III	Chemia organika – C			
1	Koszty bezpośrednie	39 528,67	8087,15	45 849,67
2	Koszty pośrednie	3 237,04	268,54	479,83
3	Koszty ogólnego zarządu	19 436,71	10 201,09	21 891,01
4	Wartość towaru w c. zak.	2 024 352,02	1 488 440,28	1 262 295,29
5	Przychody ze sprzedaży	2 224 070,01	1 663 628,56	1 410 080,42
6	Zysk/strata na sprzedaży	137 515,57	156 631,50	79 564,62
IV	Chemia silikony – D			
1	Koszty bezpośrednie	84 084,01	20 044,47	47 867,04
2	Koszty pośrednie	8 634,03	534,85	955,23
3	Koszty ogólnego zarządu	51 330,41	11 487,56	11 727,63
4	Wartość towaru w c. zak.	960 586,77	1 404 738,37	1 399 112,97
5	Przychody ze sprzedaży	1 108 635,22	1 602 529,59	1 537 326,99
6	Zysk/strata na sprzedaży	3 808,92	165 724,34	77 664,12
V	Wyroby hutnicze – E			
1	Koszty bezpośrednie	–	52 142,30	13 521,39
2	Koszty pośrednie	–	306,47	–
3	Koszty ogólnego zarządu	–	53 254,36	31 236,17
4	Wartość towaru w c. zak.	–	8 592 946,84	3 058 762,39
5	Przychody ze sprzedaży	–	8 839 490,00	3 109 950,93
6	Zysk/strata na sprzedaży	–	140 840,03	6 430,98
VI		281 613,50	193 733,61	227 040,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze spółki ROMEX.

Na podstawie zbiorczej analizy kosztów bezpośrednich, pośrednich oraz ogólnego zarządu, przyporządkowanych na poszczególne branże, z uwzględnieniem wartości towarów w cenie zakupu i odpowiadającym im przychodom, wyliczono wynik działalności na tych branżach. Najbardziej stabilną branżą, wg kryterium wielkości zysku, okazała się branża Chemia organika – C, która w badanym okresie „wypracowała” łączny zysk w kwocie ponad 370 tys. Drugą wyróżniającą się branżą okazała się branża Chemia silikony – D, która osiągnęła zysk o łącznej kwocie ok. 250 tys. Branże te w dużo mniejszym stopniu były obciążone kosztami ogólnego zarządu i kosztami bezpośrednimi, co pozwoliło im wygenerować zadowalające zyski.

4. Podsumowanie

Rozwój gospodarki rynkowej w Polsce przyczynił się do naturalnego wzrostu konkurencyjności. Sytuacja ta stworzyła potrzebę szybkiego reagowania na dynamiczne zmiany w otoczeniu przedsiębiorstw, a tym samym wymusiła konieczność podejmowania trafnych i szybkich decyzji. Podejmowanie takich decyzji wymaga stałego dopływu rzetelnych i kompleksowych informacji, które mogą być dostarczane dzięki prowadzonym w przedsiębiorstwie analitycznym badaniom kosztów.

Punktem wyjścia do rozwiązań rachunku kosztów jest przede wszystkim specyfika działalności i organizacja wewnętrzna danej jednostki gospodarczej oraz konkretne zapotrzebowanie na kontrolę i analizę kosztów. Nie można bowiem dobrze zarządzać przedsiębiorstwem, bez względu na jego formę własności, jeżeli ewidencja i rozliczanie kosztów prowadzone będą niezgodnie ze specyfiką i potrzebami danego przedsiębiorstwa.

Rachunek kosztów stanowi podstawową część składową rachunkowości jednostek gospodarczych. Chociaż w ewidencji koszty i rezultaty działalności ujmowane są odrębnie, to z ekonomicznego punktu widzenia jest on powiązany z rachunkiem wyników. Wielkość osiągniętego zysku zależy zwykle od poniesionych kosztów i odwrotnie, wielkość kosztów wpływa na kwotę osiągniętego zysku z prowadzonej działalności.

Aby można było w sposób pełny przeanalizować koszty działalności przedsiębiorstwa, niezbędne jest przeprowadzenie ich badań analitycznych w praktyce.

Literatura

- Micherda B., *Rachunek kosztów i wyników jednostek gospodarczych w świetle znowelizowanego prawa o rachunkowości*, WAE w Krakowie, Kraków 2003.
- Niemczyk R., *Analiza kosztów i wyniku finansowego*, Ośrodek Doskonalenia i Doradztwa Kadr Sp. z o.o., Gdańsk 2002.
- Rachunek kosztów*, red. I. Sobańska, C.H. Beck, Warszawa 2003.
- Rachunkowość zarządcza*, red. T. Kiziukiewicz, Wydawnictwo Ekspert, Wrocław 1997.
- Sawicki K., *Analiza kosztów firmy*, PWE, Warszawa 2000.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. 2002, nr 76, poz. 694 z późn. zm.).

THE ROLE OF INVESTIGATIONS OF ANALYTIC COSTS IN AN ENTERPRISE

Summary: The development of market economy in Poland contributed to a natural growth of competitiveness. This situation created the need of quick reaction to dynamic changes in the surrounding of enterprises and the necessity of undertaking accurate and quick decisions. Undertaking such decisions requires solid, reliable and complex information, which can be delivered thanks to analytic investigations of costs in an enterprise.